Fîl Sûresi

Ömer Faruk

19 Oca, 2018

https://ilimvecihat.com

بِسْمِ اللَّـهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾
وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾ تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿٤﴾
فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ﴿٥﴾

1- *Rabbinin fil ashabına nasıl yaptığını görmedin mi?*

2- *Onların tuzağını boşa çıkarmadı mı?*

3-4- *Onların üzerine ebâbîl olan, onlara siccîl'den taşlar atan kuşlar gönderdi.*

5- *Böylelikle onları yenmiş bir ekin (veya ağaç yaprağı) gibi yaptı.*

Fîl Sûresi ittifakla, Medine'ye hicretten önce inmiş Mekkî sûrelerdendir.

1. Ayet İle İlgili Meseleler:

a) Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* meşhur olan görüşe göre Fil olayının yaşandığı senede, bu olaydan -ortalama- elli gün sonra doğmuştur. Bu sebeple ألـم تـر *"görmedin mi"* ifadesi "bilmedin mi" anlamındadır. Nitekim Kur'ân'da geçen "görmedin mi" ifadeleriyle bazen göz görmesi anlamı, bazen de bilmek manası kastedilir. Fecr 6. ayette olduğu gibi: *"Rabbinin Âd kavmine nasıl yaptığını görmedin mi?"* Yani: "bilmedin mi?"

b) "Bilmedin mi" manasının asıl lafzı olan **أَلَمْ تَعْلَمِ** değil de **ألم تر** kelimesinin kullanılmasının nedeni, fil olayının, bu olayı görmemiş olanlar arasında da sanki gözleriyle müşahede etmişler gibi çok bilindik/meşhur bir olay olmasıdır. Hatta Araplar bu olayı esas alarak tarih atarlar; "şu hadise fil senesinde veya öncesinde veya sonrasında gerçekleşmiştir" derlerdi.

c) İlim ehlinin çoğu, fil ashabının beraberinde getirdikleri fil sayısının birden çok olduğu görüşündedirler. -Bir açıklamaya göre- ayette "filler ashabı" değil de tekil olarak "fil ashabı" denmesinin sebebi ise, -birazdan bahsedileceği üzere- bu filler arasında en büyük olan ve aslen kendisiyle Kâbe'yi yıkmayı zannettikleri fil'in kastedilmiş olmasından ileri gelmektedir.

Fil Hâdisesi

Fil hâdisesini anlatan bir takım rivayetler varit olmuştur. Müfessirlerden kimisi

bu hadiseyi kısaca kimisi uzunca anlatmıştır. Biz burada bu hadiseyi biraz ayrıntısına girerek anlatacağız:

Habeşliler "Ashâb-uhdûd" diye bilinen olaydan sonra Yemen'i ele geçirmişlerdi. Yemen'in başına da "Ebrehetu'l-Eşrem"[1] denilen biri geçmişti. Hristiyandı. Hasedinden ötürü insanlar Kâbe'ye gidip de haccetmesinler diye Yemen'in San'â şehrinde çok büyük bir kilise bina etmiş ve insanları burada haccetmeye çağırmıştı. Araplar bu duruma kızmışlardı. Bunun üzerine Kinâne oğullarından biri bu kilisenin yanına varmış ve abdestini yaparak orayı kirletmişti.[2] Ebrehe bundan ötürü çok sinirlenmişti. Kâbe'yi yıkmak için, önlerine çıkabilecek bütün engelleri aşabilsin diye çok büyük bir ordu hazırlamıştı.[3] Habeşistan kralına bu durumu iletince kral, Kâbe'yi kendisiyle yıkmak için o'na büyük bir fil göndermişti. Âlimlerin geneline göre Ebrehe, bu fil'e yardımcı olması için başka filler de yanına almıştı.

Araplar, Ebrehe'nin Kâbe'ye doğru geldiğini işitince o'na karşı koymaları gerektiği kanısına varmışlardı. Bir grup toplanıp Ebrehe'nin karşısına çıkmış, ancak mağlup olmuşlardı. Bir grup daha bir araya gelmiş, fakat Ebrehe onlara da galip gelmişti.

Ordu, gece vakti Mekke'nin yakınlarında "Muğammes" denilen bir yerde konaklamıştı. Ebrehe ordusunu, Mekkelilerin deve, koyun gibi hayvanlarını gasp etmeye kışkırtmıştı. Gasp edilen hayvanlar arasında Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in dedesi müşrik Abdulmuttalib'in iki yüz devesi de vardı.

Ebrehe, adamlarından birine Mekke'ye, Kureyş'in en büyüğünün yanına gitmesini emretmiş ve o'na, Kâbe'yi yıkmaya engel olmaları dışında kendileriyle savaşmayacaklarını haber etmesini söylemişti. Adam'a, Kureyş'in en büyüğü olarak Abdulmuttalib gösterildi. Adam Abdulmuttalib'e Ebrehe'nin söylediklerini aktardıktan sonra Abdulmuttalib şöyle dedi: "Vallahi biz onunla savaşmak istemiyoruz. Ki bizim onunla savaşmaya gücümüz de yoktur. Bu, Allah'ın haram olan evidir, halîl'i olan İbrahim'in evidir. Eğer Allah onu Ebrehe'den korursa, şüphesiz ki o, O'nun evi ve haramıdır. Eğer Ebrehe'nin bu işi yapmasına izin verirse, vallahi bizim onu defedecek bir gücümüz yoktur." Sonra adam Abdulmuttalib'i Ebrehe'nin yanına götürdü. Abdulmuttalib güzel yüzlü biriydi. Ebrehe o'nu görünce o'na hürmet etti, tahtından indi, onunla birlikte yere oturdu. Ebrehe tercümanına, o'na isteğinin ne olduğunu sormasını söyledi. Abdulmuttalib: "Benim isteğim, melik'in, benden aldığı iki yüz deveyi bana iade etmesidir." dedi. Eberehe de tercümanına: "O'na deki: Seni gördüğümde hoşuma gitmiştin. Fakat benimle konuştuktan sonra senden soğudum. Sen kalkmışsın senden aldığım iki yüz deve hakkında

konuşuyorsun. Ama kendisini yıkmak için geldiğim halde senin ve atalarının dini olan bir ev hakkında ise konuşmuyorsun" demesini istedi. Bunun üzerine müşrik Abdulmuttalib o'na şöyle dedi: "Ben develerin sahibiyim. Muhakkak ki bu beytin/evin, kendisini koruyacak bir Rabbi var!"

Ebrehe Abdulmuttalib'e develerini geri verdi. Abdulmuttalib kabilesinin yanına döndü ve düşman Mekke'ye girdiği zaman zarar verir endişesiyle onlara dağlara dağılmalarını söyledi. Onlar da bunu yapmış, böylelikle Mekke'yi Ebrehe'nin ordusuna teslim etmişlerdi. Sonra Abdulmuttalib Kâbe'ye geldi, Kâbe'nin kapsının halkasını tuttu ve o ve onunla birlikte birkaç Kureyşli, Ebrehe'nin ordusuna karşı yardım etmesi, onların bu işi yapmalarını engellemesi için Allah'a *(celle celâluh)* dua ettiler. Sonra onlar da kenara çekildiler. Sabah olunca Ebrehe Mekke'ye girmek için filini hazırlatmıştı. Fakat fil'i Mekke tarafına doğru çevirdiklerinde dizleri üzerine oturuyor, dürtmelerine, vurmalarına rağmen fil inat edip Kâbe'ye doğru ilerlemiyordu. Fakat fil'i Yemen tarafına çevirdiklerinde ise oraya doğru gidiyordu. İşte onlar bu halde iken Allah *(celle celâluh)* onlara, ordularından bir ordu olan kuşları göndermişti. Her kuş, biri gagasında ikisi ayaklarında olmak üzere üç taş taşıyordu. Taş kime isabet etse helak oluyordu. Taşlardan birisi onlardan birinin kafasına isabet etse dübüründen, bedeninden herhangi bir yerine gelse diğer tarafından çıkıyordu. Ancak taşlar ordunun her bir ferdine isabet etmemiş, geneli bundan nasibini almıştı. Diğerleri ise oradan uzaklaşıp yola koyulmuşlardı. Yolda uzuvları döküle döküle gidiyorlardı. Ebrehe de bunların arasındaydı. O da böyle bir halde Yemen'in San'â şehrine gelmiş, küçük bir kuş gibi bedeni küçülmüştü. Ve sonunda göğsü yarılıp kalbi dışarı çıkarak gebermiştir.

Kureyş ise Ebrehe ordusunun geride bıraktıkları birçok eşya ele geçirmişlerdi. O gün Abdulmuttalib, bir çukuru dolduracak kadar altına sahip olmuştu.

2. Ayet İle İlgili Bir Mesele:

Bilindiği üzere tuzak; gizli bir şekilde başkasına zarar vermeyi kastetmek anlamına gelir. Ebrehe ordusu ise Kâbe'yi yıkmaya gizli saklı bir şekilde gelmemişti. Fakat Allah *(celle celâluh) "onların tuzağını..."* ifadesini kullandı!? Buna cevap olarak şöyle denilmiştir: Onların Mekkelilere karşı içlerinde besledikleri kin ve düşmanlık, açığa vurduklarından daha büyüktü. Tıpkı şu ayette bahsedilen Yahudilerin durumu gibi: "*Gerçekten, kin ve düşmanlıkları ağızlarından (dökülen sözlerinden) belli olmaktadır. Kalplerinde sakladıkları (düşmanlıkları) ise daha büyüktür." (Âli İmrân, 118)* İşte "hüküm çoğunluğa göredir" kuralı gereğince onların içlerindeki kin ve düşmanlık gözetilerek 'tuzak' kelimesi kullanılmıştır.

3. Ayet İle İlgili Meseleler:

a) "Ebâbîl" kelimesini kimileri 'birbirlerini takip eden', kimileri 'çok olan', kimileri 'her bir yönden bölük bölük gelen', kimileri 'bölük ardına bölük olarak gelen', kimileri de 'renkleri farklı olan' diye tefsir etmişlerdir. Bu görüşlerin birleştirilmesinin mümkün olduğu da belirtilmiştir.

b) Âişe *(radiyallahu anha)*'dan bu kuşların kırlangıça benzediği rivayet edilmiştir. Yarasa'ya benzediği de söylenmiştir. Bununla ilgili başka şeyler de söylenmiştir.

4. Ayet İle İlgili Meseleler:

a) Siccîl: Pişirilerek taşlaşmış sert çamur anlamındadır.

b) Denildiğine göre bu taşlar mercimekten büyük nohuttan küçük idi. Ve her taşın üzerinde kime isabet edecekse onun ismi yazılıydı.

5. Ayetin Tefsiri:

"Böylelikle onları yenmiş bir ekin (veya ağaç yaprağı) gibi yaptı." Yani güzel görünümlü iken hayvanların, bir kısmını yiyip de geride kalanını ayaklarıyla çiğneyerek parçaladığı ve ardından rüzgârın esip sağa sola savurduğu bir ekin veya ağaç yaprağı gibi yaptı. Veyahut ürünlerin devşirilmesinden sonra yerde kalmış olan, rüzgârın esip savurduğu ve hayvanların bir kısmını yiyip bıraktıkları yapraklar gibi yaptı.

Sûrenin Anlattıkları

1) Allah *(celle celâluh)* bu sûreyle Rasûlüne *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, O'nun ashabına ve kıyamet gününe kadar gelecek olan müminlere sebat vermekte, onları teselli etmektedir. Nasıl ki gramlık kuşlarla tonluk fillere sahip olan büyük ve güçlü bir orduyu kısa bir süre içinde leş haline getirip beytini/evini korumuşsa, er ya da geç Rasûlüne, ashabına ve onlara tabi olan müminlere de galibiyet bahşedecek ve onlara zulmeden heva sahiplerini zelil kılacaktır. Bundan önce de nice toplulukları helak etmiştir. Âd, Semûd, Lût ve daha nice kavimler. O ki, tek bir sinekle koca Nemrut'un canını aldı. O her şeye kadirdir. Çünkü yer, gök, bu ikisinin içindeki her şey, Amerika, Rusya v.s. süper güç denilen devletleri yönetenler, onların gelişmiş teknoloji ürünleri... Bütün alem O'na aittir, O'nun mülkünde ve O'nun tasarrufu altındadır. O Allah ki, kıyamet gününde yerleri ve gökleri avucunun içine alacaktır. [4] Bu kâfirlerin yeryüzünde zulmetmelerine, fısk-ı fücur yapmalarına izin veren Allah'tır (celle celâluh.) Fakat bazı hikmetlerden ötürü kendisine isyan eden

azgın kâfirlere şimdilik mühlet tanımaktadır.

2) Kureyş'in değer verdiği, sahiplendikleri ve kendisiyle övündüğü Kâbe'yi düşmandan yalnızca Allah *(celle celâluh)* kurtardığına göre, buna şükür olarak Kureyş'in sadece Allah'a *(celle celâluh)* ibadet edip putlarını bırakmaları icap etmektedir.

3) Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in bu harikulade olaydan birkaç gün sonra doğmuş olması O'nun hak bir peygamber olduğuna işarettir. Başka bir ifadeyle bu olay "irhâsât"tandır. İrhâsât; peygamberlikten önce buna bir mukaddime/ön hazırlık olarak meydana gelen ve peygamberliğe delalet eden harikulade hallerdir. İşte Allah *(celle celâluh)* Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in peygamberliğini inkar eden Kureyş'e, O'nun doğduğu sene meydana gelmiş olan fil olayını hatırlatarak bu olaydan, O'nun hak bir peygamber olduğu anlamını çıkarmalarını istemektedir.

Evet, Allah *(celle celâluh)* Habeşli Ebrehe'nin Kâbe'yi yıkma girişimini engellemişti. Fakat kıyametin büyük bir alameti olarak yine Habeşli olan bacakları ince bir adamın Kabe'yi yerle bir etmesine izin verecek ve bundan sonra Kâbe bir daha tamir edilmeyecektir.

Ve'l-hamdu lillâhi Rabbi'l-âlemîn.

---

[1] Ebrehe'ye "Eşrem" denmesi, Yemen'in başına kimin geçeceğinin belli olması için Eryât adındaki biriyle giriştiği ölümlü bir dövüş esnasında burnunun ve dudağının yarılması sebebiyledir.

[2] Rivayetlerde şunlar da anlatılmıştır: Kureyş'ten bir grup, ticaret amacıyla Habeşistan'a gitmişler ve yemek yemek için oradaki bir kilisenin yanında ateş tutuşturmuşlardı. Sonra ateş yanıyor olduğu halde oradan ayrılmışlar ve rüzgârın esmesiyle ateş kiliseye sıçrayarak kiliseyi yerle bir etmişti. Habeşistan kralı bundan ötürü gazaplanmıştı. O'nun üst makamdaki adamları -ki bunların içinde Ebrehe de vardı-: "Sen üzülme, biz de Kâbe'yi yıkarız." demişlerdi...

[3] Şöyle de anlatılmıştır: Malum olduğu üzere Arap yarımadasındaki insanlar hac için Zilhiccenin ilk on gününde Mekke'ye geliyorlardı. Bu on gün içerisinde Mekkeliler, satarak, çadır kurup kiraya vererek, hacılara su dağıtarak iyi bir

gelir elde ediyorlardı. Ebrehe de ‘haccedecekler buraya gelirler, iyi bir gelir elde ederiz’ düşüncesiyle bir bina yapmıştı. Fakat bir-iki sene kimse gelmeyince ‘Kâbe’nin tarihi bir değeri var. Bu var olduğu sürece kimse buraya gelmez’ diye düşünüp Kâbe’yi yıkma kararı almıştı…

[4] Zümer Sûresi 67. Ayet Meali